

EMLÉKEZÉS STASNEY PROFESSZORRA

Tisztelt emléktábla-avató közönség!

Egyetemünk és előd-intézményeinek kiváló tanárára emlékezünk; díszdoktorunkra, Stasney Albert professzorra. Ő Erdélyben, a Hunyad megyei Déván született 1889-ben. Az ottani Állami Főreáliskolában érettségizett 1907-ben, majd a selmecebányai Akadémián szerzett fémkohómérnöki oklevelet. 1912-ben lett a Főiskola ábrázoló geometriai tanszékének tanársegéde. Az első világháború, melyben katonai szolgálatot teljesített, két okból is jelentett súlyos csapást számára; saját közléséből tudom, hogy fiatal asszisztensként ösztöndíjat nyerhetett volna a nagy német matematikus Felix Klein mellett folytatandó tanulmányok céljából. Stasney kiváló képességeit ismerve, biztosra vehető, hogy Klein iskoláját kijárva, tudományos pályája még magasabbra ívelt volna. A háború miatt azonban az ösztöndíjból nem lett semmi. Az 1914-től 1918-ig tartó katonai szolgálata során megsebesült, jobb kézfeje olyan súlyosan roncsolódott, hogy szinte hihetetlen látványt jelentett a sérülése ellenére is ügyesen végzett rajzi tevékenysége. Sebesülését követően a Bécs közeli Fischamend repülőgyárában dolgozott, ahol Kármán Tóddal, a későbbi világnagysággal ismerkedett meg, az amerikai űrkutatás egyik megalapozójával. 1920-ban nősült meg professzorunk, házasságából egy fia és egy lánya született. A főiskola Sopronba költözése után, 1924-től vezette egyetemünk ábrázoló geometriai tanszékét. A második világháború még az előző csapásoknál is súlyosabbat mért rá: fia, az ígéretes bányamérnök-hallgató az Esztergom körüli harcok során 1945-ben elesett. A professzor úr 1963-ig, 39 éven át vezette a tanszékét, 1971-ben hunyt el.

Az egyik legmarkánsabb, emlékezetes oktató-személyiség volt, született mérnök-pedagógus, bánya-, kohó-, erdő-, faipari- és geodéta mérnök-nemzedékek őrzik emlékét. Szaktárgyai, a klasszikus mérnöki tevékenység, a tervezés alapját képező ábrázoló geometria, valamint az arra épülő műszaki rajz voltak. Mi, egykori beosztottjai, az ő példáján tanulhattuk meg, hogy az oktatói tevékenység alapja hármas: erkölcsi, tudományos és pedagógiai. Ő szigorú erkölcsű ember volt, saját magával és munkatársaival szemben egyaránt magas követelményeket támasztott. Egy alkalommal ezt mondta nekem: „Kérem, a hallgató egy úr; de mi is azok vagyunk, ezért a hallgató nem tapasztalhat részünkről mulasztást, hibát, hanyagságot”. Nem csak a tanszékén biztosította a rendes, tisztességes munkát és fegyelmet, hanem – ha volt rá módja – egyéb területen is; mint a Külső megbízásokat véleményező bizottság vezetője is ilyen

szellemben őrködött. Gondosan tanulmányozta a szerződés-tervezeteket, s ha úgy látta, hogy csak rutinmunkáról lenne szó, mely csupán pénzt hozna, tudományos eredményt nem, akkor nem javasolta a külső megbízatás vállalását. Persze, sürgősen megszüntették ezt az egyesek számára kellemetlen, mert könnyű keresetet nem biztosító bizottságot... Szigorú erkölcsiségéből fakadt, elvtársi körökben rosszállóan emlegetett ellenzéki sége is. Persze, hogy ellenzékben volt az úgynevezett kommunista erkölccsel, hiszen az nem volt más, mint bűnök fedőneve.

Tudományos tevékenysége elsősorban a bányászattal kapcsolatos, geometriai vonatkozású feladatok megoldását célozta. Legjelentősebb dolgozata geofizikai témájú volt.

Munkássága legértékesebb területének mégis inkább mérnök-pedagógusi tevékenysége mondható. Az ő személye is példa arra, hogy a pedagógiai képességek elsősorban velünk született adottságok. A professzor soha nem részesült pedagógiai képzésben, mégis mestere volt tárgyai oktatásának. Szerette és tudta szaktárgyait, szeretett tanítani, szerette tanítványait. A gyakorlatokon is részt vett, ahol a hallgatókat, ezeket a „tisztelt urakat” olykor némi barátságos iróniával javítgatva oktatta. Szerencsés pedagógiai adottságaiból, kötelességtudásából és szigorú erkölcsiségéből következett, hogy mindent megtett az eredményes ismeretátadás érdekében: évtizedeken át épített ki egy terjedelmes feladatparkot, utolsó éveiben is gyarapítva azt. Hogy ez mit jelentett, azt akkor értettem meg igazán, amikor más tanszékre kerülve szembesültem ilyen feladatpark hiányával. Ő azon kevés alaptárgyi oktatók egyike volt, aki a szaktárgyakban is tájékozódott, hogy megmutathassa az alaptárgy alkalmazhatóságát. Megírta kitűnő jegyzeteit, abban az időszakban, amikor még éppen csak kezdődött az egyetemi jegyzetek írásának szorgalmazása. Mi több, ő teremtette meg egyetemünk sokáig működő jegyzetkiadó műhelyét. A jegyzetei, feladatai kapcsán érdemes megemlíteni a különleges Stasney-stílust; míg a pedagógiai kiadványok gyakran szenvednek a terjengősség vétkében, a Professzor írásművei, ide értve jegyzeteit, hallgatók részére készített feladatait, a tömör fogalmazás mintapéldái. Mindent közöltek, egyetlen fölösleges szó nélkül.

Vizsgáztatóként igényes, de emberséges volt. Az általa adott érdemjegyet nem befolyásolta semmi más, mint a hallgató teljesítménye. Mi sem jellemzőbb, mint az a pár sor, melyet a napokban kaptam egykori tanítványunktól, aki ma már 80 évesként ezt írta: ***El ne felejtssd megemlíteni és dicsérni óriási türelmét!***

Soha nem jött ki a sodrából vizsgáztatáskor, mindig volt ideje kivenni mindannyiunktól, amit csak lehetett.

De a tanítványi emlékezések legfontosabbja a nagy tudománytörténész, a pár éve elhunyt Vekardi Lászlóé. Ő néhány évig egyetemünkön tanult. Hozzám írt levelében az egykori hallgatók adta tréfás néven említi a Professzort:

A régi Sopronra én is jó egyetemenként emlékszem; a legjobban „Stassy vadász” előadásait szerettem: páratlanul világos, logikus, tiszta és nehéz szerkesztései (azokhoz a ritka nagy pedagógusokhoz tartozott, akik még tudták, hogy a nehezét nem elkerülni és elkenni kell, hanem szembe nézni vele és megértetni) ismertették meg velem a TUDOMÁNYT. Csupa nagy bötűvel. (Amiről aka - démikusok, egyetemek és divatok ellenére máig se tudtam leszokni; meg - maradtam öreg baleknak.)

Mi is, egyre fogyatkozó öreg „balekok” erre járva, megindultan fogunk pillantani erre az emléktábjára, emlékek raja ébred majd bennünk, egykori kedvelt tanárunkra, Stasney professzorra gondolva.

Összeállította: Dr. Hajdu Endre
ny. egyetemi docens

Sopron, 2017. május 24.